અહમ
દીની અસ્બાક

તાલીફ : સમાહત અશ્-શૈખ
અબ્દુલ અઝીઝ બિન અબ્દુલ્લાહ બિન બાઝ
રહમતુલ્લાહ

ISLAMIC INFORMATION CENTRE-BHUJ
IIC
શાએકર્દા
ઈસ્લામિક ઈન્ફોર્મેશન સેન્ટર-ભૂજ

પ્રકાશન નં. ૨૩

અહમ દીની અસ્બાક

(ગુજરાતી લિપિયાંતર)

તાલીફ : સમાહત અશ્-શૈખ
અબ્દુલ અઝીઝ બિન અબ્દુલ્લાહ બિન બાઝ
રહમતુલ્લાહ
ઉર્દૂ તરજુમા : અઝીઝ અહમદ કમરુઝ્-ઝમાં
ગુજરાતી લિપિયાંતર : મુહમ્મદ જમાલ પટીવાલા

— શાએકર્દા —

ઈસ્લામિક ઈન્ફર્મેશન સેન્ટર-ભૂજ

નૂરાની હોટલ કે પાસ, ડાંડા બજાર, ભૂજ (કચ્છ)
મોબાઈલ : (+91) 8401786172

Aham Deeni Asbaq (Gujarati Lipiyantar)
Aham Deeni Asbaq (Urdu)
By : Samahat As-Shaikh Abdul Aziz Bin Abdullah Bin Baaz

–: Publisher :–
ISLAMIC INFORMATION CENTRE-BHUJ
Near Hotel Noorani, Danda Bazar, BHUJ (Kutch)
Mobile : 8401786172

પ્રથમ આવૃત્તિ
પ્રત : ૧૦૦૦
માર્ચ, ૨૦૧૫

પૃષ્ઠ : ૩૨

મુદ્રક : યુનિક ઑફસેટ, તાવડીપુરા, અહમદાબાદ.

ફેહરિસ્ત

નં.સુ.	મૌઝુઆત		સફહ નંબર
૧.	મુકદમા	:	૦૦
૨.	પહલા સબક	: સૂરઃ ફાતિહા ઓર છોટી સૂરતોં કા હિફ્ઝ.	૦૦
૩.	દૂસરા સબક	: અરકાને ઈસ્લામ કે બયાન મેં.	૦૦
૪.	તીસરા સબક	: અરકાને ઈમાન કે બયાન મેં.	૦૦
૫.	ચૌથા સબક	: તૌહીદ ઔર શિર્ક કે અકસામ.	૦૦
૬.	પાંચવા સબક	: એહસાન.	૦૦
૭.	છઠ્ઠા સબક	: નમાઝ કી શરાઈત કે બારે મેં.	૦૦
૮.	સાતવાં સબક	: અરકાને નમાઝ.	૦૦
૯.	આઠવાં સબક	: નમાઝ કે વાજિબાત.	૦૦
૧૦.	નવવાં સબક	: તશહ્હુદ કે બયાન મેં.	૦૦
૧૧.	દસવાં સબક	: નમાઝ કી સુન્નતેં.	૦૦
૧૨.	ગ્યારહવાં સબક	: નમાઝ કો બાતિલ કર દેનેવાલી ચીઝોં કે બારે મેં.	૦૦
૧૩.	બારહવાં સબક	: વુઝૂ કી શરાઈત.	૦૦
૧૪.	તેરહવાં સબક	: વુઝૂ કે ફરાઈઝ.	૦૦
૧૫.	ચૌદહવાં સબક	: નવાકુઝે વુઝૂ કે બયાન મેં.	૦૦
૧૬.	પંદરહવાં સબક	: તમામ મુસલમાનોં કા શરઈ અખ્લાક સે આરાસતા હોના.	૦૦
૧૭.	સોલહવાં સબક	: ઈસ્લામી આદાબ કી પાબંદી.	૦૦
૧૮.	સત્તરહવાં સબક	: શિર્ક ઔર ગુનાહોં સે બચના.	૦૦
૧૯.	અઠારહવાં સબક	: મૈયત કી તજહીઝ વ તકફીન ઔર નમાઝે જનાઝા.	૦૦

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ

(શુરૂ અલ્લાહ કે નામ સે, જો બેઈન્તહાં મેહરબાન ઔર રહમવાલા હૈ.)

મુકદ્દમા

الحمد لله رب العالمين، والعاقبة للمتقين، وصلى الله وسلم على عبده و رسوله نبينا محمد وعلى آله و أصحابه أجمعين، أما بعد!

અલહમ્દુલિલ્લાહિ રબ્બિલ આલમીન, વલ્‌-આકિબતુ લિલ મુત્તકીન, વ સલ્લલ્લાહુ વ સલ્લમ અલા અબ્દુહૂ વ રસૂલુહુ નબિય્યુન મુહમ્મદ વ અલા આલિહી વ અસ્હાબિહી અજમઈન, અમ્મા બાઅ્દ.

તમામ તારીફ઼ ઉસ અલ્લાહ કે લિયે હૈં, જો સારે જહાં કા પરવરદિગાર હૈ ઔર અંજામે ખૈર મુત્તકીયોં કે લિયે હૈ, ઔર દુરૂદ નાઝિલ હો ઉસકે બંદે ઔર ઉસકે રસૂલ, હમારે નબી મુહમ્મદ ﷺ પર ઔર ઉનકી અવલાદ પર ઔર ઉનકે તમામ સહાબા-એ-કિરામ ﷽ પર.

અમ્મા બાઅ્દ... યે મુખ્તસર બાતેં દીને ઈસ્લામ કે ઉન ઉમૂર સે મુતા'લ્લિક હૈં, જિનકા તમામ લોગોં કો ઈલ્મ હોના ઝુરૂરી હૈ. ઈસકા નામ મૈંને 'અલ-દુરૂસ અલ-મહમતુલ આમ્મતુલ ઉમ્મહ' રખા, યાની ઉમ્મત કે આમ લોગોં કે લિયે ઝુરૂરી અસ્બાક. અલ્લાહ તઆલા સે દુઆ કરતા હું કિ ઈસકે ઝરિયે તમામ મુસલમાનોં કો નફ્અ પહુંચાએ, ઔર ઈસે મેરી તરફ઼ સે કુબૂલ કર લે, બેશક વો બડા હી સખી ઔર મેહરબાન હૈ.

— અબ્દુલ અઝીઝ બિન અબ્દુલ્લાહ બિન બાઝ

આમ મુસલમાનોં કે લિયે અહમ અસ્બાક

પહલા સબક

સૂરઃ ફાતિહા ઔર છોટી સૂરતોં કા હિફ્ઝ.

સૂરઃ ફાતિહા ઔર છોટી સૂરતોં, મસલન્ સૂરઃ ઝિલઝાલ તા સૂરઃ અન્-નાસ મેં સે જો મુમકિન હો ઉન સૂરતોં કી સહીહ તલફ્ફુઝ ઔર તજવીદ કે સાથ તા'લીમ દેના, યાદ કરના ઔર ઉનકે મા'ની કી તશરીહ કરકે સમજાના.

દૂસરા સબક

અરકાને ઈસ્લામ કે બયાન મેં.

ઈસ્લામ કે પાંચ અરકાન કે બયાન મેં હૈ ઔર ઉનમેં સબસે પહલા ઔર અહમ રુક્ન لا الٰہ الا اللہ محمد رسول اللہ (લા-ઈલાહ ઈલ્લલ્લાહ, મુહમ્મદુર્-રસૂલુલ્લાહ) કી ગવાહી હૈ. ઈસકે મા'ની કી તશરીહ ઔર لا الٰہ الا اللہ (લા-ઈલાહ ઈલ્લલ્લાહ) કી શરાઈત કે સાથ ઈસકા મા'ની યે હૈ કિ – لا الٰہ (લા-ઈલાહ) સે ઉન તમામ ચીઝોં કી નફી મક્સૂદ હૈ, જિનકી અલ્લાહ ત્આલા કે ઈલાવા ઈબાદત કી જાતી હૈ. الا اللہ (ઈલ્લલ્લાહ) સે ઈસ બાત કા ઈસ્બાત કિ ઈબાદત સિર્ફ અલ્લાહ ત્આલા હી કે લિયે હૈ ઔર ઉસકા કોઈ શરીક નહીં.

لا الٰہ الا اللہ કે શરાઈત યે હૈં :

૧. ઐસા ઈલ્મ જો જિહાલત કે મનાફી હો.
૨. ઐસા યકીન જો શક કે મનાફી હો.
૩. ઐસા ઈખ્લાસ જો શિર્ક કે મનાફી હો.
૪. ઐસી સચ્ચાઈ જો જૂઠ કે મનાફી હો.

૫. ઐસી મુહબ્બત જો બુગ્ઝ કે મનાફી હો.

૬. ઐસી તા'બેદારી જો નાફરમાની કે મનાફી હો.

૭. ઐસી ઈતાઅત જો ઈન્કાર કે મનાફી હો.

૮. ઉન તમામ ચીઝોં કા ઈન્કાર જિનકી અલ્લાહ તઆલા કે ઈલાવા ઈબાદત કી જાતી હૈ.

યે તમામ ચીઝેં ઈન દો શે'રો મેં જમા કર દી ગઈ હૈ –

علم، يقين وأخلاص وصدقك مع
محبة وانقيادو القبول لها
وزيد ثمنها الكفران منك بما
سوى الا.الهمن الا.شياء قدألها

ઈલ્મ ઔર યકીન ઔર ઈખ્લાસ ઔર સચ્ચાઈ ઔર ઈસકે સાથ-સાથ મુહબ્બત વ ઈતાઅત ઔર ઈસકી મકબૂલિયત, ઔર આઠવીં બાત યે કિ તુમ અલ્લાહ કે ઈલાવા કિસી ભી ચીઝ કી ઈબાદત કા ઈન્કાર કર દો.

ઔર, મુહમ્મદ ﷺ કી રિસાલત કી ગવાહી કા મતલબ યે હૈ કિ આપ ﷺ કી તસ્દીક કરના ઉન તમામ ચીઝોં કે બારે મેં જિનકી આપ ﷺ ને ખબર દી હૈ, ઔર જિન ચીઝોં કા હુક્મ દિયા હૈ ઉનમેં આપ ﷺ કી ઈતાઅત કરના, ઔર ઉન ચીઝોં સે બાઝ રહના જિનસે આપ ﷺ ને મનઅ ફરમાયા હૈ, ઔર અલ્લાહ કી ઈસી તરહ ઈબાદત કરના જૈસે અલ્લાહ ઔર ઉસકે રસૂલ ને હુક્મ દિયા હૈ.

ફિર ઈસ્લામ કે બાકી અરકાન કી વઝાહત કી જાએ જો યે હૈં :

નમાઝ કાઈમ કરના, ઝકાત દેના, રમઝાન કે રોઝે રખના, ઔર બશર્તે ઈસ્તિતાઅત બૈતુલ્લાહ કા હજ્જ કરના.

તીસરા સબક
અરકાને ઈમાન કે બયાન મેં.

અરકાને ઈમાન છે હૈ –

ઈમાન લાના અલ્લાહ પર, ઉસકે ફરિશ્તોં પર, ઉસકી કિતાબોં પર, ઉસકે રસૂલોં પર, યવ્મે આખિરત પર ઔર ઇસ પર કે અચ્છી યા બૂરી તકદીર અલ્લાહ હી કી તરફ સે હૈં.

ચૌથા સબક
તૌહીદ ઔર શિર્ક કે ઈકસામ કે બયાન મેં.

તૌહીદ કી તીન કિસ્મેં હૈં –

૧. તૌહીદે રુબૂબિયત.

૨. તૌહીદે ઉલૂહિયત.

૩. તૌહીદે અસ્મા વ સિફાત.

૧. **તૌહીદે રુબૂબિયત** યે હૈ કિ ઇસ બાત પર ઈમાન લાના કિ અલ્લાહ તઆલા હી હર ચીઝ કા પૈદા કરનેવાલા હૈ, ઔર ઉસી કે તસર્રુફ મેં સારી ચીઝેં હૈં ઔર ઇસમેં ઉસકા કોઈ શરીક નહીં હૈ.

૨. **તૌહીદે ઉલૂહિયત** યે હૈ કિ ઇસ બાત પર ઈમાન લાના કિ અલ્લાહ તઆલા હી મા'બૂદે બર-હક્ક હૈ, ઔર ઉસમેં ઉસકા કોઈ શરીક નહીં હૈ. યહી لا اله الا الله (લા-ઈલાહ ઈલ્લલ્લાહ) કે મા'ની હૈ. અલ્લાહ તઆલા હી મા'બૂદે બર-હક્ક હૈ, ઇસકા મતલબ યે હૈ કિ નમાઝ, રોઝા ઔર દીગર તમામ ઇબાદતેં સિર્ફ અલ્લાહ તઆલા કે લિયે અંજામ દેના ઝુરૂરી હૈ, કિસી દૂસરે કે લિયે કિસી તરહ ભી જાઇઝ નહીં હૈ.

૩. **તૌહીદે અસ્મા વ સિફાત** યે હૈ કિ અલ્લાહ ત્આલા કે વહ તમામ અસ્મા વ સિફાત જો કુરઆન-કરીમ ઔર સહીહ હદીસોં મેં વારિદ હૈ ઉન પર ઈમાન લાયા જાએ. ઇન્હેં સિર્ફ અલ્લાહ કે લિયે શાયાને-શાન સાબિત કિયા જાએ, જિસસે ન તો તેહરીફ લાઝિમ હો, ન વહ સિફત મુઅત્તલ હો, ન કિસી મખ્લૂક સે તશ્બિહા પાઈ જાએ, ન ઇસકા કોઈ ખાકા બને. અલ્લાહ ત્આલા કે કૌલ પર અમલ કરતે હુએ –

قُلْ هُوَ اللّٰهُ اَحَدٌ ۚ اَللّٰهُ الصَّمَدُ ۚ لَمْ يَلِدْ ۙ وَلَمْ يُوْلَدْ ۙ وَلَمْ يَكُنْ لَّهٗ كُفُوًا اَحَدٌ ۚ

''કુલ હુવલ્લાહુ અહદ. અલ્લાહુસ્-સમદ, લમ્ યલિદ્ વ-લમ્ યૂલદ. વ-લમ્ યકુંલ્લહુ કુફૂવન્ અહદ.'' (સૂરઃ ઇખ્લાસ)

''કહો, અલ્લાહ એક હૈ. અલ્લાહ સબસે બેનિયાઝ હૈ (ઔર સબ ઉસકે મુહતાજ હે). ન ઉસકી કોઈ અવલાદ હૈ ઔર ન વહ કિસી કી અવલાદ, ઔર ઉસકા કોઈ હમસર નહીં હૈ.''

નીઝ, અલ્લાહ ત્આલા કા ઇરશાદ હૈ –

لَيْسَ كَمِثْلِهٖ شَيْءٌ ۚ وَهُوَ السَّمِيْعُ الْبَصِيْرُ ۝

''લઇસ ક-મિસ્લિહિ શઈઉન્, વ-હુવસ્-સમીઉલ્ બસીર.''

(સૂરઃ શૂરા, આ. ૧૧)

(કોઈ ચીઝ ઉસકે મિસ્લ નહીં હે, ઔર વહ સુનનેવાલા ઔર દેખનેવાલા હૈ.)

બા'ઝ એહલે ઇલ્મ ને તૌહીદ કી સિર્ફ દો કિસ્મેં બયાન કી હૈ, ઔર તૌહીદે અસ્મા-વ-સિફાત કો તૌહીદે રુબૂબિયત મેં દાખિલ કર દિયા હૈ, ઔર ઇસમેં કોઈ હરજ નહીં, ઇસ લિયે કિ હર દો તક્સીમ મેં મક્સૂદ વાઝેહ હૈ.

શિર્ક કી તીન કિસ્મેં હૈં :

શિર્કે અકબર, શિર્કે અસગર, શિર્કે ખફી.

૧. **<u>શિર્કે અકબર</u>** વહ હૈ જિસકી વજહ સે અમલે સાલેહ ઝાયેઅ હો જાતા હૈ, ઔર બંદા હમેશા કે લિયે જહન્નમ કા મુસ્તહિક હો જાતા હૈ, જિસ શખ્સ કી મૌત ઈસી પર હુઈ હો. અલ્લાહ ત્આલા કા ઈરશાદ હૈ –

وَلَوْ اَشْرَكُوْا لَحَبِطَ عَنْهُمْ مَّا كَانُوْا يَعْمَلُوْنَ ۝

''વલવ અશ્રકૂ લ-હબિત અન્હુમ્ મા-કાનૂ યઅ્મલૂન.''

(સૂરઃ અન્આમ, આ. ૮૮)

(અગર કહીં ઈન લોગોં ને શિર્ક કિયા હોતા તો ઈનકા સબ કિયા-કરાયા ગારત હો જાતા.)

ઈસી તરહ અલ્લાહ ત્આલા કા ઈરશાદ હૈ –

مَا كَانَ لِلْمُشْرِكِيْنَ اَنْ يَّعْمُرُوْا مَسٰجِدَ اللّٰهِ شٰهِدِيْنَ عَلٰٓى اَنْفُسِهِمْ بِالْكُفْرِ ؕ اُولٰٓئِكَ حَبِطَتْ اَعْمَالُهُمْ ۚۖ وَفِى النَّارِ هُمْ خٰلِدُوْنَ ۝

''મા-કાન લિલ્-મુશ્રિકીન અંય્યઅ્મુરૂ મસાજિદલ્લાહિ શાહિદીન અલા અન્ફુસિહિમ્ બિલ્-કુફ્રિ, ઊલાઈક હબિતત્ અઅ્માલુહુમ્ વ-ફીન્નારિ હુમ્ ખાલિદૂન.'' (સૂરઃ અત્-તૌબા, આ. ૧૭)

(મુશ્રિકીન કા યહ કામ નહીં હૈ કિ વહ અલ્લાહ કી મસ્જિદોં કે મુજાવર ખાદિમ બનેં, દરાંહાલ-યે-કિ અપને ઉપર વહ ખુદ કુફ્ર કી શહાદત દે રહે હૈં. ઉનકે તો સારે આ'માલ ઝાયેઅ હો ગયે ઔર જહન્નમ મેં ઈન્હેં હમેશા રહના હૈ.)

જો શખ્સ ઈસ હાલ મેં મર ગયા ઉસકી બક્ષિસ નહીં હોગી ઔર જન્નત ઉસ પર હરામ હૈ, જૈસા કિ અલ્લાહ તઆલા કા કૌલ હૈ –

اِنَّ اللّٰهَ لَا يَغۡفِرُ اَنۡ يُّشۡرَكَ بِهٖ وَ يَغۡفِرُ مَا دُوۡنَ ذٰلِكَ لِمَنۡ يَّشَآءُ

''ઈન્નલ્લાહ લા યગ્ફિરુ અંય્યુશ્રક બિહિ વ-યગ્ફિરુ મા દૂન ઝાલિક લિમંય્યશાઅ.'' (સૂરઃ નિસા, આ. ૪૮)

(અલ્લાહ ત્આલા શિર્ક કો માફ નહીં કરતા, ઈસકે મા સિવા (દૂસરે જિસ કદર ગુનાહ હૈં) વહ જિસે ચાહતા હૈ માફ કર દેતા હૈ.)

ઈસી તરહ અલ્લાહ ત્આલા ફરમાતા હૈ –

اِنَّهٗ مَنۡ يُّشۡرِكۡ بِاللّٰهِ فَقَدۡ حَرَّمَ اللّٰهُ عَلَيۡهِ الۡجَـنَّةَ وَمَاۡوٰٮهُ النَّارُ ‌ؕ وَمَا لِلظّٰلِمِيۡنَ مِنۡ اَنۡصَارٍ

''ઈન્નહુ મંય્યુશ્રિક્ બિલ્લાહિ ફકદ્ હર્રમલ્લાહુ અલઈહિલ્ જન્નત વ મઅ્વાહુન્નાર, વ-મા લિઝ્-ઝાલિમીન મિન્ અન્સાર.''

(સૂરઃ માઈદા, આ. ૭૨)

(જિસને અલ્લાહ કે સાથ કિસીકો શરીક ઠહરાયા ઉસ પર અલ્લાહ ત્આલા ને જન્નત કો હરામ કર દી, ઔર ઉસકા ઠિકાના જહન્નમ હૈ, ઔર ઐસે ઝાલિમોં કા કોઈ મદદગાર નહીં હૈ.)

ઈસી તરહ મુરદોં ઔર બૂતોં કો પુકારના ઔર ઉનસે મદદ માંગના ઔર ફરિયાદ કરના, ઉનકે લિયે નઝર-નિયાઝ કરના ઔર ઉનકે નામ પર જાનવર ઝુબ્હ કરના ભી 'શિર્કે અકબર' મેં શામિલ હૈ.

૨. **<u>શિર્કે અસગર</u>** વહ હૈ જિસે કુરઆન યા હદીસ કે નુસૂસ મેં શિર્ક કહા ગયા હૈ, મગર વહ શિર્કે અકબર કે કબીલ સે નહીં હૈ; જૈસે બા'ઝ કામોં મેં રિયા વ નુમૂદ, અલ્લાહ ત્આલા કે ઈલાવા કિસી કી કસમ ખાના, યા યે કહના કિ જો અલ્લાહ ચાહે ઔર ફલાં ચાહે. નબી કરીમ ﷺ કા ઈરશાદ હૈ –

أخوف ما أخاد عليكم الشرك الأصغر، فسئل عنه، فقال: الرياء.

''મૈં તુમ પર જિસ ચીઝ સે સબસે ઝ્યાદા ડરતા હું વહ શિર્કે અસગર હૈ. આપ ﷺ સે ઈસકે બારે મેં સવાલ કિયા ગયા, તો આપ ﷺ ને ફરમાયા : વહ રિયા હૈ.''

ઈસે ઈમામ અહમદ, તબરાની ઔર બયહકી ને મહમૂદ બિન લુબૈદ અન્સારી ﷺ સે બ-સનદ જય્યિદ રિવાયત કિયા હૈ, ઔર તબરાની ને ઈસકો મુતઅદિદ કાબિલે કુબૂલ સનદોં સે મહમૂદ બિન લુબૈદ સે ઔર ઈન્હોં ને રાફેઅ બિન ખુદૈજ સે ઔર ઈન્હોં ને નબી કરીમ ﷺ સે રિવાયત કિયા હૈ. નબી કરીમ ﷺ કા ઈરશાદ હૈ –

من حلف بشيء دون الله فقد أشرك.

''જિસને અલ્લાહ ત્આલા કે સિવા કિસી ચીઝ કી કસમ ખાઈ તો ઉસને શિર્ક કિયા.''

ઈસકો ઈમામ અહમદ ને સહીહ સનદ સે હઝરત ઉમર બિન ખત્તાબ ﷺ સે રિવાયત કિયા હૈ.

ઔર, ઈસીકો અબૂ દાઉદ વ તિરમિઝીને સહીહ સનદ સે હઝરત ઈબ્ને ઉમર ﷺ સે રિવાયત કિયા હૈ. વહ નબી કરીમ ﷺ સે બયાન કરતે હૈં કિ આપ ﷺ ને ઈરશાદ ફરમાયા –

من حلف بغير الله فقد كفر أو أشرك.

''જિસને અલ્લાહ ત્આલા કે સિવા કિસી કી કસમ ખાઈ તો ઉસને કુફ્ર કિયા યા શિર્ક કિયા.''

ઔર, નબી કરીમ ﷺ કા ફરમાન હૈ –

لا تقولوا ما شاء الله وشاء فلان، ولكن قولوا ما شاء الله ثم شاء فلان.

''યહ ન કહો જો અલ્લાહ તઆલા ચાહે ઔર ફુલાં ચાહે, બલ્કિ યહ કહો જો અલ્લાહ તઆલા ચાહે ફિર ફુલાં ચાહે.''

ઈસે અબૂ દાઉદ ને સહીહ સનદ સે હઝરત હુઝૈફા બિન યમાન ؓ સે રિવાયત કિયા હૈ.

શિર્કે અસગર ન તો ઈરતિદાદ કા સબબ બનતા હૈ ઔર ન હમેશા જહન્નમ મેં રહને કા સબબ બનતા હૈ, અલબત્તા યહ કમાલે તૌહીદ કે મનાફી હૈ જો કે વાજિબ હૈ.

૩. **<u>શિર્કે ખફી</u>** : યહ શિર્ક કી તીસરી કિસ્મ હૈ. ઈસકી દલીલ નબી કરીમ ﷺ કા કૌલ હૈ –

ألا أخبركم بما أخوف عليكم عندى من المسيح الدجال؟
قالوا : بلى يارسول الله،
قال: الشرك الخفي، يقوم الرجل فيصلى فيزين صلاته لما يرى من نظر الرجل إليه.

''ક્યા મૈં તુમ્હેં વહ ચીઝ ન બતાઉં જિસકે બારે મેં મૈં તુમ પર મસીહ દજ્જાલ સે ભી ઝ્યાદા ડરતા હું ? સહાબા કિરામ ؓ ને અર્ઝ કિયા : કયૂં નહીં, અય અલ્લાહ કે રસૂલ ﷺ ! આપ ﷺ ને ફરમાયા : શિર્કે ખફી, વહ યહ હૈ કિ જબ આદમી નમાઝ કે લિયે ખડા હો તો અપની નમાઝ બહુત અચ્છી તરહ સે અદા કરે, ઈસ લિયે કિ લોગ ઉસકી તરફ દેખ રહે હૈં.''

ઈમામ અહમદ ને ઈસે અપની મુસ્નદ મેં અબૂ સઈદ ખુદરી ؓ સે રિવાયત કિયા હૈ.

યહ ભી હો સકતા હૈ કિ શિર્ક કી સિર્ફ દો કિસ્મેં કરાર દી જાએ - શિર્કે અકબર ઔર શિર્કે અસગર, ઔર શિર્કે ખફી ઈન દોનોં મેં મુશ્તરક હૈ. શિર્કે અકબર ખફી કી મિસાલ મુનાફિકોં કા શિર્ક હૈ, ઈસલિયે કિ

વહ લોગ અપને બાતિલ અકાઈદ કો છિપાએ રખતે થે ઔર રિયાકારી સે ઔર અપની જાન કે ડર સે ઈસ્લામ કો ઝાહિર કરતે થે. શિર્કે ખફી અસગર કી મિસાલ રિયાકારી હૈ, જૈસા કિ મહમૂદ બિન લુબૈદ અન્સારી ﷺ કી ગુઝરી હુઈ હદીસ મેં ઔર અબૂ સઈદ ખુદરી ﷺ કી હદીસ મેં ઈસકા બયાન આ ચુકા હૈ. અલ્લાહ તઆલા હી બેહતરીન તૌફીક દેનેવાલા હૈ.

પાંચવા સબક : એહસાન ક્યા હૈ ?

એહસાન યહ હૈ કિ તુમ અલ્લાહ કી ઈબાદત ઈસ તરહ કરો ગોયા તુમ ઉસકો દેખ રહે હો, અગર યહ મુમકિન ન હો તો કમ-અઝ-કમ યહ જાનો કિ વહ તુમકો દેખ રહા હૈ.

છઠ્ઠા સબક : નમાઝ કી શરાઈત કે બયાન મેં.

નમાઝ કી શરાઈત નૌ હૈં :

(૧) ઈસ્લામ. (૨) અક્લ. (૩) શઊર. (૪) બા-તહારત હોના. (૫) નિજાસત કા ઝાઈલ કરના. (૬) શર્મગાહ કા છિપાના. (૭) વક્ત કા દાખિલ હોના. (૮) કિબ્લે કી તરફ રુખ કરના. (૯) નિયત કરના.

સાતવાં સબક : અરકાને નમાઝ કે બયાન મેં.

નમાઝ કે ચૌદહ અરકાન હૈં.

(૧) કુદરત હો તો ખડે હોના. (૨) તકબીરે તહરીમા. (૩) સૂરઃ ફાતિહા પઢના. (૪) રુકૂઅ. (૫) રુકૂઅ કે બાદ અચ્છી તરહ ખડે હોના. (૬) સાતોં અઅ્ઝા પર સજદહ કરના. (૭) સજદે સે પૂરી તરહ ઉઠના. (૮) દોનોં સજદોં કે દરમિયાન બૈઠના. (૯) તમામ અરકાન કો ઈત્મિનાન

સે અદા કરના. (૧૦) તમામ અરકાન કો તરતીબ સે અદા કરના. (૧૧) આખરી તશહ્હુદ. (૧૨) આખરી રકા'ત મેં તશહ્હુદ કે લિયે બૈઠના. (૧૩) કાઈદએ આખિર મેં નબી કરીમ ﷺ પર દરૂદ ભેજના. (૧૪) દાયેં-બાયેં સલામ ફેરના.

આઠવાં સબક : નમાઝ કે વાજિબાત કે બયાન મેં.

નમાઝ કે વાજિબાત આઠ હૈં :

(૧) તકબીરે તહરીમા કે ઈલાવા બકિયા સારી તકબીરાત. (૨) ઈમામ ઔર મુન્ફરિદ કે લિયે 'સમિઅલ્લાહુ લિમન્ હમીદહ' કહના. (૩) 'રબ્બના વ લકલ્ હમ્દ' કહના, ખ્વાહ ઈમામ હો યા મુક્તદી યા તન્હા નમાઝ પઢ રહા હો. (૪) રુકૂઅ મેં 'સુબ્હાન રબ્બીયલ અઝીમ' કહના. (૫) સજદે મેં 'સુબ્હાન રબ્બીયલ અઅ્લા' કહના. (૬) દોનોં સજદોં કે દરમિયાન 'રબ્બિગ્-ફિરલી' કહના. (૭) તીન યા ચાર રકા'તવાલી નમાઝ મેં પહલા તશહ્હુદ. (૮) તશહ્હુદ અવ્વલ કે લિયે બૈઠના.

નવાં સબક : તશહ્હુદ કે બયાન મેં.

તશહ્હુદ (અત્તહિયાત) યે હૈ –

اَلتَّحِيَّاتُ لِلّٰہِ وَالصَّلَوٰاتُ وَالطَّيِّبَاتُ، اَلسَّلَامُ عَلَيْکَ اَيُّهَا النَّبِیُّ وَرَحْمَةُ اللّٰہِ وَبَرَکَاتُهٗ، اَلسَّلَامُ عَلَيْنَا وَعَلٰی عِبَادِ اللّٰہِ الصَّالِحِيْنَ، اَشْهَدُ اَنْ لَّآ اِلٰهَ اِلَّا اللّٰہُ وَاَشْهَدُ اَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهٗ وَرَسُوْلُهٗ۔

"અત્તહિયાતુ લિલ્લાહિ વસ્-સલવાતુ વત્-તય્યિબાતુ, અસ્સલામુ અલઈક અય્યુહન્-નબિય્યુ વ રહમતુલ્લાહિ વ બરકાતુહ, અસ્સલામુ અલઈના વ-અલા ઈબાદિલ્લાહિસ્-સાલિહીન, અશ્હદુ અલ્ લા-ઈલાહ ઈલ્લલ્લાહુ વ અશ્હદુ અન્ન મુહમ્મદન્ અબ્દુહુ વ રસૂલુહ."

(તમામ કૌલી વ બદની ઔર માલી ઈબાદતેં અલ્લાહ ત્આલા કે લિયે હૈં (યા તમામ અદબ-વ-તા'ઝીમ કે કલમાત, હમારી નમાઝેં ઔર તમામ સદકાત અલ્લાહ કે લિયે હૈં), સલામ હો આપ પર અય નબી ઔર અલ્લાહ કી રહમત ઔર બરકતેં હોં; સલામતી હો હમ પર ઔર અલ્લાહ કે સબ બંદો પર. મૈં ગવાહી દેતા હું કિ અલ્લાહ કે સિવા કોઈ ઈબાદત કે લાઈક નહીં, ઔર મૈં ગવાહી દેતા હું કિ મુહમ્મદ ﷺ ઉસકે બંદે ઔર રસૂલ હૈ.)

ફિર નબી ﷺ પર દરૂદ પઢેં, વહ યહ હૈ –

اَللّٰهُمَّ صَلِّ عَلٰى مُحَمَّدٍ وَّعَلٰٓى اٰلِ مُحَمَّدٍ كَمَا صَلَّيْتَ عَلٰٓى اِبْرَاهِيْمَ وَعَلٰٓى اٰلِ اِبْرَاهِيْمَ اِنَّكَ حَمِيْدٌ مَّجِيْدٌ. اَللّٰهُمَّ بَارِكْ عَلٰى مُحَمَّدٍ وَّعَلٰٓى اٰلِ مُحَمَّدٍ كَمَا بَارَكْتَ عَلٰٓى اِبْرَاهِيْمَ وَعَلٰٓى اٰلِ اِبْرَاهِيْمَ اِنَّكَ حَمِيْدٌ مَّجِيْدٌ.

''અલ્લાહુમ્મ સલ્લિ અલા મુહમ્મદિંવ્ વ-અલા આલિ મુહમ્મદિન, કમા સલ્લઈત અલા ઈબરાહીમ વ-અલા આલિ ઈબરાહીમ ઈન્નક હમીદુમ્-મજીદ. અલ્લાહુમ્મ બારિક અલા મુહમ્મદિંવ્ વ-અલા આલિ મુહમ્મદિન્ કમા બારકત અલા ઈબરાહીમ વ અલા આલિ ઈબરાહીમ, ઈન્નક હમીદુમ્-મજીદ.''

(અય અલ્લાહ, તૂ મુહમ્મદ ﷺ ઔર આલે મુહમ્મદ પર રહમત નાઝિલ ફરમા, જિસ તરહ તૂને ઈબરાહીમ عليه السلام ઔર ઉનકી આલ પર રહમત નાઝિલ ફરમાઈ, તૂ હમ્દ વ સતાઈશ કે લાઈક ઔર બુઝૂર્ગીવાલા હૈ; ઔર બરકત નાઝિલ ફરમા મુહમ્મદ ﷺ ઔર આલે મુહમ્મદ પર જિસ તરહ તૂને ઈબરાહીમ عليه السلام ઔર ઉનકી આલ પર બરકત નાઝિલ ફરમાઈ, બિલાશુબા તૂ હમ્દ વ સતાઈશ કે લાઈક ઔર બુઝૂર્ગીવાલા હૈ.)

ફિર આખરી કાઈદહ મેં કબ્ર કે અઝાબ ઔર દોઝખ કે અઝાબ ઔર

મૌત-વ-હયાત કે ફિત્નોં, ઔર મસીહ દજ્જાલ કે ફિત્ને સે અલ્લાહ કી પનાહ તલબ કરે, ફિર જો દુઆ ચાહે પઢે, ખુસૂસન્ માસૂરહ દુઆએં, મસલન્ –

اَللّٰهُمَّ أَعِنِّیْ عَلٰی ذِکْرِکَ وَ شُکْرِکَ وَ حُسْنِ عِبَادَتِکَ،
اَللّٰهُمَّ إِنِّیْ ظَلَمْتُ نَفْسِیْ ظُلْمًا کَثِیْرًا، وَّلَا یَغْفِرُ الذُّنُوْبَ إِلَّا أَنْتَ،
فَغْفِرْلِیْ مَغْفِرَةً مِّنْ عِنْدِکَ وَارْحَمْنِیْ، إِنَّکَ أَنْتَ الْغَفُوْرُ الرَّحِیْمُ۔

''અલ્લાહુમ્મ, અઈન્ની અલા ઝિક્‌રિક વ શુક્‌રિક વ હુસ્નિ ઈબાદતિક, અલ્લાહુમ્મ ઈન્ની ઝલમ્તુ નફસી ઝુલ્મન્ કસીરંવ્–વ લા યગ્‌ફિરુઝ્-ઝુનૂબ ઈલ્લા અન્ત ફગ્‌ફિર-લી મગ્‌ફિરતમ્–મિન્ ઈન્દિક વ રહમની, ઈન્નક અન્તલ ગફૂરુર્-રહીમ.''

(અય અલ્લાહ, અપના ઝિક્ર કરને ઔર અપના શુક્ર અદા કરને ઔર અચ્છી તરહ ઈબાદત કરને મેં મેરી મદદ ફરમા. અય અલ્લાહ, મૈંને અપને આપ પર બહુત ઝુલ્મ કિયા ઔર તેરે ઈલાવા કોઈ ગુનાહોં કો બક્ષ નહીં સકતા, તૂ મેરે ગુનાહોં કો મહઝ અપને ફઝ્‌લ-વ-કરમ સે બક્ષ દે ઔર મેરે સાથ રહમ કા મુઆમલા ફરમા, બિલાશુબા તૂ બડા બક્ષનેવાલા ઔર રહમ કરનેવાલા હૈ.)

રહા તશહ્‌હુદે અવ્વલ, તો ઈસમેં શહાદતૈન કે બાદ ઝુહ્‌ર, અસ્‌ર, મગરિબ ઔર ઈશા કી તીસરી રકા'ત કે લિયે ખડે હો જાએ, ઔર અગર કોઈ શખ્સ નબી કરીમ ﷺ પર દરૂદ પઢે તો યે બેહતર હૈ, ઉમૂમ અહાદીસ કી બિના પર, ફિર વહ તીસરી રકા'ત કે લિયે ખડા હો જાએ.

દસવાં સબક : નમાઝ કી સુન્નતોં કે બયાન મેં.

નમાઝ કી બા'ઝ સુન્નતેં યે હૈં :

૧. દુઆ ઈસ્તફતાહ سُبْحَانَکَ اللّٰهُمَّ... (સુબ્હાનકલ્લાહુમ્મ...) પઢના.

૨. હાલતે કયામ મેં દાએં હાથ કી હથેલી કો બાએં હાથ પર સીને કે ઉપર રખે, ઔર રુકૂઅ કે બાદ ઉઠે તો ઈસી તરહ કરે.

૩. તકબીરે તેહરીમા ઔર રુકૂઅ સે કબ્લ ઔર રુકૂઅ કે બાદ ઔર (તીન યા ચાર રકા'તોવાલી નમાઝ મેં) કાઈદએ ઊલા સે તીસરી રકા'ત કે લિયે ઉઠતે હુએ ઈસ તરહ દોનોં હાથ મૂંડે યા કાન તક ઉઠાના કે ઉંગલિયાં આપસ મેં મિલી હુઈ હોં.

૪. રુકૂઅ ઔર સજદે મેં એક સે ઝાઈદ મરતબા તસ્બીહ سُبْحَانَ رَبِّيَ الْأَعْلٰى ، سُبْحَانَ رَبِّيَ الْعَظِيْم (સુબ્હાન રબ્બિયલ અઝીમ, સુબ્હાન રબ્બિયલ આ'લા) પઢના.

૫. રુકૂઅ સે ઉઠને કે બાદ رَبَّنَا وَلَكَ الْحَمْدُ (રબ્બના વ-લકલ્ હમ્દ) કે સાથ મઝીદ માસૂરા દુઆઓં કા ઈઝાફા કરના, ઔર દોનોં સજદોં કે દરમિયાન એકસે ઝ્યાદા મરતબા رَبِّ اغْفِرْ لِيْ (રબ્બીગ્-ફિરલી) પઢના.

૬. રુકૂઅ મેં સર કો પીઠ કે બરાબર કરના.

૭. સજદે મેં દોનોં બાઝુઓં કો પેહલુ સે ઔર પેટ કો રાનું સે ઔર રાનું કો પિંડલીયોં સે અલાઈદા રખના.

૮. સજદે મેં દોનોં હાથોં કો ઝમીન સે ઉઠાએ રખના.

૯. કાઈદએ ઊલા મેં ઔર દોનોં સજદોં કે દરમિયાન જબ બૈઠે તો બાએં પૈર કો બિછાએં ઔર ઈસ પર બૈઠે ઔર દાહને પૈર કો ખડા રખે.

૧૦. તીન ઔર ચાર રકા'તવાલી નમાઝ હો તો કાઈદએ અખીરા મેં તવ્વરુક કરના, યા'ની અપને સુરીન પર બૈઠના, અપને બાએં પૈર કો દાહને પૈર કે નીચે કર લેના, ઔર દાહને કો ખડા રખના.

૧૧. પેહલે ઔર દૂસરે કાઈદે મેં અત્તહિય્યાત પઢતે હુએ અખીર તક શહાદત કી ઉંગલી સે ઈશારા કરના, ઔર દુઆ કે વક્ત ઉસકો હિલાના.

૧૨. કાઈદએ ઊલા મેં મુહમ્મદ ﷺ, આપ કી આલ-ઔલાદ ઔર આલે ઈબરાહીમ કે લિયે રહમત ઔર બરકત કી દુઆ કરના.

૧૩. કાઈદએ અખીરા મેં દુઆ કરના.

૧૪. ફજ્ર, જુમ્આ, ઈદુલ ફિત્ર, બકર ઈદ, ઈસ્તસ્કા કી નમાઝોં મેં ઔર મગરિબ ઔર ઈશા કી પેહલી દોનોં રકા'તો મેં જહરી કિરાઅત કરના.

૧૫. ઝુહ્ર, અસ્ર મેં ઔર મગરિબ કી તીસરી રકા'ત મેં ઔર ઈશા કી આખરી દોનોં રકા'તો મેં સિર્રી કિરાઅત કરના.

૧૬. સૂરએ ફાતિહા કે સાથ કોઈ દૂસરી સૂરત પઢના.

નમાઝ કી મઝકૂરા સુન્નતોં કે ઈલાવા બકિયા સુન્નતોં કા ભી ખયાલ રખના ચાહિયે, મસલન્ - નમાઝી કા રુકૂઅ સે ઉઠને કે બાદ رَبَّنَا وَلَكَ الْحَمْدُ (રબ્બના વ લકલ્ હમ્દ) સે ઝ્યાદા પઢના. યે ઈમામ, મુક્તદી ઔર તન્હા નમાઝ પઢનેવાલે સબ કે લિયે સુન્નત હૈ; ઔર ઈસી તરહ રુકૂઅ કરતે વક્ત દોનોં હાથોં કો ઘુટને પર ઈસ તરહ રખના કિ ઉંગલિયાં ફૈલી હુઈ હોં.

ગ્યારહવાં સબક

નમાઝ કો બાતિલ કર દેનેવાલી ચીઝોં કે બયાન મેં.

નમાઝ કો બાતિલ કર દેનેવાલે ઉમૂર આઠ હૈં –

૧. જાન-બૂઝકર (અમદન્) બાત કરના, ભૂલકર યા નાવાકફિયત કી બિના પર બાત કર લી તો ઈસસે નમાઝ બાતિલ નહીં હોગી.

૨. હંસના.

૩. ખાના.

૪. પીના.

૫. સતર કા ખુલ જાના.

૬. કિબ્લા રુખ સે બહુત ઝ્યાદા હટ જાના.
૭. નમાઝ મેં મુસલસલ ગૈરઝુરૂરી હરકત કરના.
૮. તહારત વ પાકી કા ખત્મ હો જાના.

બારહવાં સબક : વુઝૂ કી શરાઈત કે બયાન મેં.

વુઝૂ કી દસ શરાઈત હૈં –

૧. મુસલમાન હોના.
૨. અક્લ કા હોના.
૩. શઊર કા હોના.
૪. નિયત કરના.
૫. વુઝૂ કે ઇખ્તિતામ તક નિયત કા બાકી રખના.
૬. વુઝૂ કો વાજિબ કર દેનેવાલી ચીઝોં કા ના હોના.
૭. વુઝૂ સે પેહલે પાની યા ઢેલે સે ઇસ્તિન્જા કરના.
૮. પાની કા પાક ઔર ઉસકા મુબાહ હોના.
૯. ઉન ચીઝોં કો દૂર કરના જો પાની કો ખાલ તક પહોંચને સે રોકતી હોં.
૧૦. નમાઝ કા વક્ત હોના, ઉસકે લિયે જિસકા વુઝૂ બરકરાર ન રહતા હો.

તેરહવાં સબક : વુઝૂ કે ફરાઈઝ કે બયાન મેં.

વુઝૂ કે ફરાઈઝ છે હૈં –

૧. ચેહરે કા ધોના; કુલ્લી કરના ઔર નાક મેં પાની ડાલના ઇસી મેં શામિલ હૈં.
૨. દોનોં હાથ કુહનિયોં સમેત ધોના.
૩. તમામ સર ઔર કાનોં કા મસહ કરના.

૪. દોનો પૈરોં કો ટખનોં સમેત ધોના.

૫. તરતીબ કે સાથ વુઝૂ કરના.

૬. વુઝૂ કે આ'ઝા કા યકે બાદ દીગરે - બિલા ફસ્લ - ધોના.

મુસ્તહબ યહ હૈ કિ ચેહરા, દોનોં હાથ ઔર દોનોં પૈરોં કો તીન-તીન બાર ધોયા જાએ. ઈસી તરહ તીન બાર કુલ્લી કરના ઔર નાક મેં તીન બાર પાની ડાલના ભી મુસ્તહબ હૈ. અગર-ચે ફર્ઝ સિર્ફ એક બાર કા ધોના હૈ. સહીહ અહાદીસ કે મુતાબિક સર કે મસહ કી તકરાર મુસ્તહબ નહીં.

ચૌદહવાં સબક : નવાકુઝે વુઝૂ કે બયાન મેં.

વુઝૂ કો તોડ દેનેવાલી ચીઝેં છે હૈં –

૧. પેશાબ યા પાખાને કે રાસ્તે સે કિસી ચીઝ કા નિકલના.

૨. જિસ્મ સે નજિસ ફાહિશ ચીઝ કા નિકલના.

૩. નીંદ યા કિસી વજહ સે હોશ-વ-હવાસ કા ખત્મ હો જાના.

૪. અગલી યા પિછલી શર્મગાહ કો બગૈર કિસી હાઈલ (પરદા) કે છૂના.

૫. ઊંટ કા ગોશ્ત ખાના.

૬. મુર્તદ હો જાના. (અલ્લાહ ત્આલા હમેં ઔર સારે મુસલમાનોં કો ઈસસે મહફૂઝ રખે.)

એક અહમ તંબીહા :

મૈયત કો ગુસ્લ દેને સે સહીહ કૌલ કે મુતાબિક વુઝૂ નહીં તૂટતા, ઔર યહી અક્સર એહલે ઈલ્મ કા મસ્લક હૈ, ક્યૂં કિ ઈસકે ખિલાફ કોઈ દલીલ નહીં હૈ. લેકિન અગર ગુસ્લ દેનેવાલે કા હાથ મૈયત કી શર્મગાહ પર બગૈર કિસી હાઈલ કે પડ ગયા તો ઈસ પર વુઝૂ વાજિબ હો જાએગા. વૈસે ભી ગુસ્લ દેનેવાલે પર વાજિબ હૈ કિ વહ મૈયત કી શર્મગાહ બગૈર કિસી હાઈલ કે ના છૂએ.

ઈસી તરહ ઔરત (બીવી) કો છૂને સે વુઝૂ કતઅન્ નહીં તૂટતા, ખ્વાહ યે છૂના શહવત સે હો યા બગૈર શહવત કે. યહી ઝ્યાદા સહીહ કૌલ હૈ, ઈલ્લા યે કિ કોઈ ચીઝ ખારિજ હો જાએ. ઈસ લિયે કિ નબી કરીમ ﷺ ને અપની બા'ઝ બીવીયોં કા બોસા લિયા ઔર દોબારા વુઝૂ કિએ બગૈર નમાઝ પઢી.

સૂરઃ અન્-નિસા (આ.૪૩) ઔર અલ-માઈદા (આ.૬) કી આયતોં أَوْ لَمَسْتُمُ النِّسَاءَ યા તુમ ને ઓરતોં કો છૂ લિયા હો - સે મુરાદ ઉલ્મા કે મુતાબિક જિમાઅ યા'ની મુબાશિરત હૈ, ઔર યહી અબ્દુલ્લાહ ઈબ્ને અબ્બાસ رضي الله عنه ઔર સલ્ફ-વ-ખલ્ફ કી એક જમાઅત કા ભી કૌલ હૈ -والله ولي التوفيق.

પંદરહવાં સબક

તમામ મુસલમાનોં કા શરઈ અખ્લાક સે આરાસ્તા હોના.

તમામ મુસલમાનોં કા શરઈ અખ્લાક સે આરાસ્તા હોના : મસલન્ — સચ્ચાઈ, અમાનતદારી, પાકદામની, શર્મ-વ-હયા, બહાદુરી, સખાવત, વફાદારી, અલ્લાહ તૂઆલા કી હરામકર્દા તમામ ચીઝોં સે દૂરી, પડોસી કે સાથ અચ્છા બરતાવ, હસ્બે ઈસ્તિતાઅત ઝુરૂરતમંદો કી ઈમ્દાદ વ ઈઆનત, ઔર ઈસકે ઈલાવા વહ તમામ અખ્લાકે હુસ્ના, જિનકા કુર્આન-મજીદ ઔર અહાદીસે સહીહા મેં ઝિક્ર હૈ ઔર ઉનકી તલ્કીન કી ગઈ હૈ.

સોલહવાં સબક

ઈસ્લામી આદાબ કી પાબંદી.

ઈસ્લામી આદાબ કી પાબંદી : મસલન્ — સલામ કરના, ખંદાપેશાની સે પેશ આના, દાહને હાથ સે ખાના-પીના, કામ શુરૂ કરતે વક્ત بسم الله (બિસ્મિલ્લાહ) પઢના, કામ ખત્મ કરને પર الحمد لله (અલહમ્દુલિલ્લાહ)

કહના, છીંક આએ તો الحمدلله (અલહમ્દુલિલ્લાહ) કહના, અગર છીંકનેવાલા الحمدلله (અલહમ્દુલિલ્લાહ) કહે તો ઈસકે જવાબ મેં يرحمك الله (યરહમુકલ્લાહ) કહના, મરીઝ કી અયાદત કરના, નમાઝે જનાઝા પઢને ઔર દફન કરને મેં શરીક હોના, મસ્જિદ ઔર ઘર મેં દાખિલ હોતે વક્ત ઔર ઈસસે નિકલતે વક્ત ઔર સફર કે વક્ત, વાલદૈન ઔર રિશ્તેદારોં, પડોસિયોં ઔર બડોં ઔર છોટોં કે સાથ મુઆમલા કરને મેં, શાદી ઔર નૌમવલૂદ કી મુબારકબાદ દેને મેં, મુસીબત કે વક્ત તા'ઝિયત કરને મેં ઔર ઈસકે ઈલાવા કપડે ઔર જૂતે પહનને ઔર ઉતારને મેં ઈસ્લામી આદાબ કી રિઆયત કરના.

સત્તરહવાં સબક : શિર્ક ઔર ગુનાહોં સે બચના.

શિર્ક ઔર ગુનાહોં સે બચના ઔર બચાના, ઈન્હીં મેં સાત હલાક કર દેનેવાલે ગુનાહ હૈં, જો યહ હૈ –

૧. અલ્લાહ તઆલા કે સાથ શરીક ઠહરાના.
૨. જાદૂ કરના યા કરાના.
૩. કિસી કો નાહક કત્લ કરના.
૪. સૂદ ખાના.
૫. યતીમ કા માલ ખાના.
૬. જંગ સે ભાગના.
૭. મોમિન વ પાકદામન ઔર ભોલીભાલી ઔરતોં પર જૂટી તોહમત લગાના.

ઈસી તરહ ગુનાહોં મેં યહ ભી શામિલ હૈં : વાલદૈન કી નાફરમાની કરના, રીશ્તાદારોં સે તા'લ્લુકાત ખત્મ કરના, જૂટી ગવાહી દેના, જૂટી કસમ ખાના, પડોસિયોં કો તકલીફ દેના, લોગોં કી જાન-વ-માલ ઔર

ઈઝ્ઝત-વ-આબરૂ પર ઝ્યાદતી કરના, નશાવર ચીઝ કા ઈસ્તેમાલ કરના, જૂઆ ખેલના, ઔર ઈસકે ઈલાવા ગીબત વ ચુગલી ઔર દીગર ઉમૂર જિનસે અલ્લાહ તઆલા ઔર ઉસકે રસૂલ ﷺ ને મનઅ ફરમાયા હૈ.

અઠારહવાં સબક

મૈયત કી તજહીઝ-વ-તકફીન ઔર નમાઝે જનાઝા

જિસકી તફસીલ દર્જે ઝેલ હૈં –

૧. જબ મરીઝ પર મૌત કે આસાર જાહિર હો જાએ તો ઉસે لا إله إلا الله (લા-ઈલાહ ઈલ્લલ્લાહ) કી તલ્કીન કરની ચાહિએ. નબી કરીમ ﷺ કા ઈરશાદ હૈ –

لقّنوا موتاكم لا إله إلا الله

યા'ની ''અપને મૌતી (મરનેવાલોં) કો لا إله إلا الله (લા-ઈલાહ ઈલ્લલ્લાહ) કી તલ્કીન કરો.''

ઈસે ઈમામ મુસ્લિમ ને અપની સહીહ મેં રિવાયત કિયા હૈ. ઈસ હદીસ મેં 'મૌતી' સે મુરાદ વહ લોગ હૈં, જિન પર મૌત કે આસાર ઝાહિર હો જાએં.

૨. જબ કિસી કી મૌત કા યકીન હો જાએ તો ઉસકી આંખે બંદ કર દી જાએ ઔર દાઢી બાંધ દી જાએ, જૈસા કિ સુન્નત સે સાબિત હૈ.

૩. મુસલમાન મૈયત કો ગુસ્લ દેના વાજિબ હૈ. અલબત્તા, જો જંગ મેં શહીદ હુઆ હો ઉસકો ના ગુસ્લ દિયા જાએગા ઔર ના ઉસકી નમાઝે જનાઝા પઢી જાએગી, બલ્કિ ઉસે ઉસી લિબાસ મેં દફન કર દિયા જાએગા, ઈસ લિયે કિ નબી કરીમ ﷺ ને જંગે ઉહુદ કે શોહદા કો ના ગુસ્લ દિયા ઔર ના ઉન પર નમાઝે જનાઝા પઢી.

૪. મૈયત કો ગુસ્લ દેને કા તરીકા યહ હૈ કિ ઉસકી શર્મગાહ કો ઢાંક દિયા જાએ, મૈયત કો થોડા ઉઠાયા જાએ ઔર ઉસકા પેટ આહિસ્તા સે દબાયા જાએ, ફિર ગુસ્લ દેનેવાલા કપડે કા ટુકડા યા ઉસ જૈસી ચીઝ કો અપને હાથ પર લપેટ લે ઔર ઉસસે ઉસે સાફ કરે, ફિર ઉસે નમાઝ કે વુઝૂ કી તરહ વુઝૂ કરાએ, ફિર ઉસકા સર ઔર દાઢી બૈરી કે પત્તોવાલે પાની સે યા ઉસ જૈસી ચીઝ સે ધોએ, ફિર ઉસકા દાયાં પહલુ ઔર ફિર બાયાં પહલુ ધોએ, ઈસી તરહ ઉસકો દૂસરી બાર ઔર તીસરી બાર ગુસ્લ દે, હર મરતબા અપને હાથ કો ઉસકે પેટ પર ફેરે, અગર કોઈ ચીઝ પેટ સે નિકલે તો ઉસે ધો દે, ફિર ઉસ જગહ કો રૂઈ યા કિસી ચીઝ સે બંદ કર દે, અગર ના રૂકે તો ગરમ મિટ્ટી યા જદીદ તિબ્બી સામાન મસલન, ટેપ વગૈરહ સે બંદ કર દે.

મૈયત કો દોબારા વુઝૂ કરાએ, અગર તીન બાર મેં સફાઈ ના હો સકે તો પાંચ બાર યા સાત બાર ગુસ્લ દે. ફિર ઉસે કિસી કપડે સે સુખા દિયા જાએ ઔર ઉસકે બગલોં ઔર સજદોં કી જગહોં પર ખૂશ્બુ લગા દી જાએ, ઔર અગર ઉસકે પૂરે જિસ્મ મેં ખૂશ્બૂ લગા દી જાએ તો બેહતર હૈ. ઉસકે કફન કો ખૂશ્બુ સે ધૂની દી જાએ, અગર ઉસકી મૂંછ ઔર નાખૂન બડે હોં તો કાટ દિયા જાએ, ઔર અગર છોડ દિયા ગયા તો ભી કોઈ હર્જ નહીં હૈ, ઔર બાલ મેં કંગી ના કી જાએ, બગલ ઔર નાફ કે બાલ ના કાટે જાએ ઔર ના ખત્ના કિયા જાએ, ઈસ લિયે કિ ઉસકી કોઈ દલીલ નહીં હૈ, ઔર ઔરત કે બાલ કી તીન ચોટિયાં બના દી જાએ, ફિર ઉનકો પીછે લટકા દિયા જાએ.

૫. **મૈયત કી તકફીન કા તરીકા :** અફઝલ યહ હૈ કિ મૈયત કો તીન સફેદ કપડોં મેં કફન દિયા જાએ, જો કમીસ ઔર અમામા ના હોં, મૈયત

કો ઈસકે અંદર લપેટ દિયા જાએ, જિસ તરહ નબી કરીમ ﷺ કે સાથ કિયા ગયા, ઔર અગર કમીસ, તેહબંદ ઔર ચાદર મેં કફન દિયા જાએ તો ભી કોઈ હર્જ નહીં હૈ. ઔરત કો પાંચ કપડોં મેં કફન દિયા જાએ - કમીસ, તેહબંદ, દુપટ્ટા ઔર દો ચાદરેં, ઔર નાબાલિગ બચ્ચે કો એક સે તીન તક કફન દિયા જાએ, ઔર છોટી બચ્ચી કો એક કમીસ ઔર દો ચાદર મેં કફન દિયા જાએ.

વૈસે કફન મેં સબ કે લિયે વાજિબ સિર્ફ એક કપડા હૈ, જો મૈયત કો અચ્છી તરહ સે ઢક દે. અગર મૈયત હાલતે એહરામ મેં હો તો ઉસકો બૈરી કે પાની સે ગુસ્લ દિયા જાએ ઔર ઉસકે તહબંદ ઔર ચાદર મેં કફન દિયા જાએ. ઈસકે ઈલાવા ભી કફન દિયા જા સકતા હૈ. ઉસકે સર ઔર ચેહરે કો ના ઢકા જાએ ઔર ના ખૂશ્બુ લગાઈ જાએ, ઈસ લિયે કિ કિયામત કે દિન વહ તલ્બિયા કહતે હુએ ઉઠેગા, જૈસા કિ રસૂલુલ્લાહ ﷺ સે સહીહ હદીસ મેં મરવી હૈ. અગર મહરમ ઔરત હો તો વહ દીગર ઔરતોં હી કી તરહ કફનાઈ જાએગી. લેકિન ના ઉસકો ખૂશ્બુ લગાઈ જાએ ઔર ના ઉસકા ચેહરા નકાબ સે ઔર ના ઉસકા હાથ દસ્તાને સે છિપાયા જાએગા. લેકિન ઉસકા ચેહરા ઔર ઉસકે દોનોં હાથ ઉસકે કફન સે ઢાંક દિયે જાએંગે, જૈસા કિ ઔરત કી તકફીન કે બયાન મેં ગુઝર ચુકા હૈ.

૬. **મર્દ કો ગુસ્લ દેને ઔર ઉસ પર નમાઝે જનાઝા પઢને ઔર ઉસે દફન કરને કા સબસે ઝ્યાદા હક્ક** ઉસ શખ્સ કો હૈ જિસકે બારે મેં ઉસને વસિયત કી હો; ફિર બાપ, ફિર દાદા, ફિર ઉસકે લડકે, ફિર દાધયાલી રિશ્તેદારોં મેં જો ઝ્યાદા કરીબી હો.

ઔરત કો ગુસ્લ દેને કી સબસે ઝ્યાદા હક્કદાર વહ ઔરત હૈ જિસ

કે બારે મેં ઉસને વસિયત કી હો, ફિર ઉસકી માં, ફિર ઉસકી દાદી, ફિર રિશ્તેદાર ઔરતોં મેં સે જો સબસે ઝ્યાદા કરીબ હો.

મિયાં-બીવી મેં સે કોઈ ભી એક દૂસરે કો ગુસ્લ દે સકતા હૈ, ઈસ લિયે કિ હઝરત અબૂબક્ર ﷺ કો ઉનકી બીવી ને ગુસ્લ દિયા થા, ઔર હઝરત અલી ﷺ ને અપની બીવી હઝરત ફાતિમા ﷺ કો ગુસ્લ દિયા થા.

૭. **નમાઝે જનાઝા પઢને કા તરીકા** યહ હૈ કિ ચાર તકબીરેં કહી જાએં, પહલી તકબીર કે બાદ સૂરઃ ફાતિહા પઢી જાએ ઔર અગર ઉસકે સાથ કોઈ છોટી સૂરત યા એક-દો આયતેં પઢ લે તો બેહતર હૈ, જૈસા કિ હઝરત ઈબ્ને અબ્બાસ ﷺ સે સહીહ હદીસ મેં મરવી હૈ. ફિર દૂસરી તકબીર કહે ઔર નબી કરીમ ﷺ પર દરૂદ પઢે, જિસ તરહ નમાઝ કે અંદર તશહ્હુદ મેં દરૂદ પઢતે હૈં, ફિર તીસરી તકબીર કહે ઔર યહ પઢિયે –

૧. اَللّٰهُمَّ اغْفِرْ لِحَيِّنَا وَمَيِّتِنَا، وَشَاهِدِنَا وَغَائِبِنَا، وَصَغِيْرِنَا وَكَبِيْرِنَا، وَذَكَرِنَا وَاُنْثَانَا، اَللّٰهُمَّ مَنْ اَحْيَيْتَهُ مِنَّا فَاَحْيِهِ عَلَى الْإِسْلَامِ، وَمَنْ تَوَفَّيْتَهُ مِنَّا فَتَوَفَّهُ عَلَى الْإِيْمَانِ۔ اَللّٰهُمَّ لَا تَحْرِمْنَا أَجْرَهُ وَلَا تُضِلَّنَا بَعْدَهُ۔

૨. اَللّٰهُمَّ اغْفِرْ لَهُ وَارْحَمْهُ، وَعَافِهِ وَاعْفُ عَنْهُ، وَأَكْرِمْ نُزُلَهُ، وَوَسِّعْ مَدْخَلَهُ، وَاغْسِلْهُ بِالْمَاءِ وَالثَّلْجِ وَالْبَرَدِ، وَنَقِّهِ مِنَ الْخَطَايَا كَمَا نَقَّيْتَ الثَّوْبَ الْأَبْيَضَ مِنَ الدَّنَسِ، وَأَبْدِلْهُ دَارًا خَيْرًا مِنْ دَارِهِ، وَأَهْلاً خَيْرًا مِنْ أَهْلِهِ، وَزَوْجًا خَيْرًا مِنْ زَوْجِهِ، وَأَدْخِلْهُ الْجَنَّةَ، وَأَعِذْهُ مِنْ عَذَابِ الْقَبْرِ وَمِنْ عَذَابِ النَّارِ۔

''અલ્લાહુમ્મગ્ફિર લિ હય્યિના વ મય્યિતિના, વ શાહિદિના વ ગાઈબિના, વ સગીરિના વ કબીરિના, વ ઝકરિના વ ઉન્સાના. અલ્લાહુમ્મ મન્ અહ્યયતહુ મિન્ના ફ-અહયિહિ અલલ્ ઈસ્લામ, વ-મન્ તવફ્ફયતહુ મિન્ના ફતવફ્ફહુ અલલ્ ઈમાન. અલ્લાહુમ્મ લા તહરિમના અજ્રહુ વ-લા તુઝિલ્લના બઅ્દહૂ.''

''અલ્લાહુમ્મ-ગ્ફિર લહુ વ-રહમહુ, વ-આફિહિ વાઅ્ફુ અન્હુ, વ અકરિમ્ નુઝુલહુ, વ વસ્સિઅ્ મદ્ખલહુ, વ-ગ્સિલ્હુ બિલ માઈ વસ્-સલ્જિ વલ્-બરદ, વ નક્કિહિ મિનલ્-ખતાયા કમા નક્કય્તસ્-સવ્બ-લ્ અબ્યઝ મિનદ્-દનસિ, વ અબ્દિલ્હુ દારન્ ખઈરન્ મિન્ દારિહિ, વ અહલન્ ખઈરન્ મિન અહલિહિ, વ ઝવ્જન્ ખઈરન્ મિન્ ઝવ્જિહિ, વ અદ્ખિલ્હુ-લ્ જન્નત, વ અ-ઈઝહુ મિન્ અઝાબિલ્ કબ્રિ વ-મિન્ અઝાબિન્નાર.''

(અય અલ્લાહ ! હમારે ઝિન્દોં કો ઔર મુર્દોં કો, હાઝિર કો ઔર ગાઈબ કો, છોટોં કો ઔર બડોં કો, મર્દોં કો ઔર ઔરતોં કો બક્ષ દે. અય અલ્લાહ ! હમ મેં સે જિસે તૂ ઝિંદા રખે ઉસે ઈસ્લામ પર ઝિંદા રખ ઔર જિસે વફાત દે ઉસે ઈમાન પર વફાત દે. અય અલ્લાહ ! હમેં ઈસકે અજ્ર મેં શામિલ ફરમા ઔર ઈસકે બાદ હમેં ગુમરાહી સે બચા.)

(અય અલ્લાહ ! ઈસ મૈયત કો બક્ષ દે, ઈસ પર રહમ ફરમા, ઈસે આફિયત મેં રખ ઔર ઈસે માફ કર દે, ઈસકે ઠિકાને કો બાઈઝ્ઝત બના, ઈસકે દાખિલ હોને કી જગહ કો કુશાદા કર, ઔર ઈસે પાની, બર્ફ ઔર ઓલોં સે ધો દે ઔર ઈસે ગુનાહોં ઔર ખતાઓં સે ઐસા પાક-સાફ કર દે જૈસે સફેદ કપડા મૈલકુચૈલ સે સાફ કિયા જાતા હૈ, ઔર ઈસે ઈસકે ઘર સે બેહતર ઘર અતા ફરમા, ઔર ઈસકી બીવી સે બેહતર બીવી અતા ફરમા, ઈસે જન્નત મેં દાખિલ કર, ઔર ઈસે કબ્ર કે અઝાબ સે ઔર દોઝખ કે અઝાબ સે પનાહ મેં રખ.)

ફિર ચૌથી તકબીર કહે ઔર દાએં જાનિબ એક સલામ ફેરે, મુસ્તહબ યહ હૈ કિ હર તકબીર કે સાથ રફઅ-યદૈન કરે. અગર મૈયત ઔરત હો તો اللهم اغفرلها (અલ્લાહુમ્મ-ગ્ફિરલહા) કહે, યા'ની મુનિસ કા સીગા ઈસ્તિમાલ કરે. અગર જનાઝે દો હોં તો اللهم اغفرلهما (અલ્લાહુમ્મ-ગ્ફિરલહુમા) કહે, યા'ની તસનિયહ કા સીગા ઈસ્તિમાલ કરે. અગર જનાઝે દો સે ઝ્યાદા હોં તો اللهم اغفرلهم (અલ્લાહુમ્મ-ગ્ફિરલહુમ) કહે, યા'ની જમઅ કા સીગા ઈસ્તિમાલ કરે, ઔર અગર બચ્ચે કા જનાઝા હો તો મગફિરત કી દુઆ કે બજાએ યહ કહે –

اَللّٰهُمَّ اجْعَلْهُ فَرَطًا وَّذُخْرًا لِّوَالِدَيْهِ وَشَفِيْعًا مُّجَابًا، اَللّٰهُمَّ ثَقِّلْ بِهٖ مَوَازِيْنَهُمَا، وَأَعْظِمْ بِهٖ أُجُوْرَهُمَا، وَاَلْحِقْهُ بِصَالِحِ سَلَفِ الْمُؤْمِنِيْنَ، وَقِهٖ بِرَحْمَتِكَ عَذَابَ الْجَحِيْمِ۔

"અલ્લાહુમ્મ-જ્અલહુ ફરતંવ્ વ ઝુખરન્, લિ-વાલિદઈહિ વ શફીઅમ્-મુજાબા, અલ્લાહુમ્મ સક્કિલ્ બિહિ મવાઝિનહુમા, વઅઅ્ઝિમ્ બિહિ ઉજૂરહુમા, વ અલ્હિકહુ બિસાલિહિ સલફિલ્ મુઅ્મિનીન, વકિહિ બિરહમતિક અઝાબિલ્ જહીમ."

(અય અલ્લાહ ! ઈસે ઈસકે વાલદૈન કે લિયે અવ્વલ દસ્તા વ ઝખીરએ આખિરત ઓર ઐસા સિફારિશી બના દે જિસકી સિફારિશ કુબૂલ કી જાએ. અય અલ્લાહ ! ઈસકે ઝરિયે ઈન દોનોં કે આ'માલે ખૈર કા પલ્લા ભારી કર દે, ઔર ઈસકે ઝરિયે ઈન દોનોં કો બડા અજ્ર અતા ફરમા, ઔર ઈસે નેક મોમિનોં સે મિલા દે ઔર ઈસે અપની રહમત સે જહન્નમ કે અઝાબ સે બચા.)

સુન્નત યહ હૈ કિ ઈમામ મર્દ કે સર કે મુકાબિલ ઔર ઔરત કી કમર કે મુકાબિલ મેં ખડા હો, ઔર અગર એક સાથ કઈ જનાઝે જમઅ હો

જાએં તો મર્દ કો ઈમામ કે કરીબ ઔર ઔરત કો કિબ્લે કી તરફ રખા જાએ, ઔર અગર ઉનમેં બચ્ચે ભી હોં તો બચ્ચા ઔરત સે પેહલે, ફિર ઔરત કો, ફિર બચ્ચી કો રખા જાએ. બચ્ચે કા સર મર્દ કે સર કે મુકાબિલ હો ઔર ઔરત કી કમર મર્દ કે સર કે મુકાબિલ હો. ઈસી તરહ બચ્ચી કા સર ઔરત કે સર કે મુકાબિલ હો, ઔર ઉસકી કમર મર્દ કે સર કે મુકાબિલ હો. નમાઝે જનાઝા અદા કરનેવાલે તમામ લોગ ઈમામ કે પીછે ખડે હોં, અગર કોઈ ઈમામ કે પીછે જગહ ન પાએ તો ઈમામ કે દાએં તરફ ખડા હો જાએ.

<u>૮.</u> **મૈયત કે દફન કરને કા તરીકા :** બેહતર યહ હૈ કિ આદમી કી કમર કે બરાબર કબ્ર ગહરી કી જાએ ઔર કિબ્લે કી તરફ ઈસમેં લહદ (બગલી) ખોદી જાએ. મૈયત કો કબ્ર મેં ઈસકે દાએં પેહલુ પર રખા જાએ, ઔર કફન કી ગિરહેં ખોલ દી જાએ. ઉસકો નિકાલા ના જાએ, બલ્કિ ઈસી તરહ છોડ દિયા જાએ. મૈયત કે ચેહરે કો ખોલા ના જાએ, ચાહે મર્દ હો યા ઔરત. ફિર ઉસે કચ્ચી ઈંટોં સે બંદ કર દિયા જાએ ઔર ઈસ પર ગીલી મિટ્ટી લગા દી જાએ, તાકિ અપની જગહ જમ જાએ, ઔર મિટ્ટી સે બચાવ હો, ઔર અગર કચ્ચી ઈંટ મુયસ્સર ના હો તો તખ્તી યા પત્થર યા લકડી લગા દી જાએ, તાકિ મિટ્ટી ગિરને સે મહફૂઝ રહે. ફિર કબ્ર પર મિટ્ટી ડાલી જાએ. ઉસ વક્ત યહ કહના મુસ્તહબ હૈ – بسم الله وعلى ملة رسول الله (બિસ્મિલ્લાહ વ અલા મિલ્લતિ રસૂલુલ્લાહ). કબ્ર એક બાલશ્ત કે બરાબર ઊંચી કી જાએ, અગર કંક્કરિયાં મુયસ્સર હોં તો ઉસ પર ડાલ દી જાએ ઔર પાની છિડક દિયા જાએ.

દફન કરનેવાલોં કો ચાહિયે કિ કબ્ર કે પાસ ખડે હોં ઔર મૈયત કે લિયે દુઆ કરેં, ઈસ લિયે કિ નબી કરીમ ﷺ મૈયત કો દફન કરને સે જબ ફારિગ હોતે તો ઉસકે પાસ ખડે હોતે ઔર કહતે :

استغفروا لأخيكم واسئلوا له التثبيت فأنه الآن يسئل۔

''અપને ભાઈ કે લિયે મગફિરત કી દુઆ કરો ઔર ઉસકે લિયે સાબિત કદમી ચાહો, ઈસ લિયે કિ અબ ઉસસે સવાલ હોગા.''

<u>૯.</u> જિસ શખ્સ ને નમાઝે જનાઝા નહીં પઢી હૈ, ઉસકે લિયે જાઈઝ હૈ કિ તદફીન કે બાદ નમાઝ પઢ લે, ઈસ લિયે કિ નબી કરીમ ﷺ ને ઐસા કિયા હૈ, લેકિન ઐસા કરના એક મહિને કે અંદર હો; અગર ઐસા એક મહિને સે મુદ્દત તજાવુઝ કર ચુકી હો તો નમાઝે જનાઝા કબ્ર પર પઢના જાઈઝ નહીં, ઈસ લિયે કિ નબી કરીમ ﷺ સે સાબિત નહીં હૈ કિ આપને મૈયત કે દફન કરને કે એક મહિને કે બાદ કિસી કબ્ર પર નમાઝ પઢી હો.

<u>૧૦.</u> મૈયત કે ઘરવાલોં કે લિયે જાઈઝ નહીં કિ વહ લોગોં કે લિયે ખાના તૈયાર કરેં. મશહૂર જલીલુલ-કદ્ર સહાબી જરીર બિન અબ્દુલ્લાહ અલજબલી رضي الله عنه સે રિવાયત હૈ કિ –

كنا نعد الاجتماع إلى أهل الميت وصنعة الطعام بعد الدفن من النياحة۔

''મૈયત કો દફન કરને કે બાદ મૈયતવાલે કે યહાં જમઅ હોને ઔર ખાના તૈયાર કરને કો હમ નોહા કરને મેં સુમાર કરતે થે.'' ઈસે ઈમામ અહમદ ને બ-સનદ હસન રિવાયત કિયા હૈ.

ખુદ અપને લિયે યા અપને મેહમાનોં કે લિયે ખાના તૈયાર કરને મેં હર્જ નહીં હૈ. રિશ્તેદારોં ઔર પડોસિયોં કો મૈયતવાલોં કે લિયે ખાના તૈયાર કરના ચાહિયે, ઈસ લિયે કિ નબી કરીમ ﷺ કો હઝરત જા'ફર બિન અબી તાલિબ رضي الله عنه કી શામ મેં મૌત કી ખબર પહુંચી તો આપ ﷺ ને ઘરવાલોં કો હુક્મ દિયા કિ જા'ફર કે ઘરવાલોં કે લિયે ખાના તૈયાર કરેં, ઔર કહા – أنهم أتاهم ما يشغلهم۔ (ઈન્હેં જો તકલીફ પહુંચી હૈ ઉસને ઈન્હેં બેખુદ કર દિયા હૈ.)

અલબત્તા, ઈસમેં કોઈ હર્જ નહીં કિ મૈયત કે ઘરવાલે અપને યહાં આએ હુએ ખાને મેં અપને પડોસિયોં કો શરીક કર લેં, ઓર હમારે ઈલ્મ કે મુતાબિક ઈસકે લિયે શરીઅત મેં વક્ત કી તેહદીદ નહીં હૈ.

૧૧. કિસી ઔરત કે લિયે મૈયત પર તીન દિન સે ઝ્યાદા સોગ મનાના જાઈઝ નહીં હૈ, અલબત્તા અપને શૌહર કે ઈન્તિકાલ પર ચાર મહિને દસ દિન સોગ મનાના ઝુરૂરી હૈ, લેકિન અગર ઔરત હામેલા હો તો ઉસકી ઈદ્દત વિલાદત તક હોગી, જૈસા કિ નબી કરીમ ﷺ કી સહીહ હદીસ સે સાબિત હૈ. મગર મર્દ કે લિયે અપને કિસી રિશ્તેદાર વગૈરહ કે મરને પર સોગ મનાના જાઈઝ નહીં.

૧૨. મર્દોં કો એહલે કુબૂર કે લિયે દુઆ કરને ઔર ઉનકે લિયે રહમત કી દરખાસ્ત કરને ઔર મૌત ઔર ઉસકે બાદ કે અહવાલ કો યાદ કરને કે લિયે વકતન-ફ-વક્તન્ કબ્રસ્તાન જાના ચાહિયે. નબી કરીમ ﷺ કા ઈરશાદ હૈ –

زوروا القبور فأنها تذكركم الآخرة۔

''કબ્ર કી ઝ્યારત કરો, ઈસ લિયે કિ વહ આખિરત કી યાદ દિલાતી હૈ.''

ઈસ હદીસ કો ઈમામ મુસ્લિમ ને અપની સહીહ મેં રિવાયત કિયા હૈ.

નબી કરીમ ﷺ અપને સહાબા કિરામ ﷺ કો સિખાયા કરતે થે કિ જબ કબ્રસ્તાન જાઓ તો યહ કહો –

السلام عليكم اهل الديار من المؤمنين والمسلمين، وأنا أن شاء الله بكم لاحقون، نسأل الله لنا ولكم العافية، ويرحم الله المستقدمين منا والمستأخرين۔

''અસ્સલામુ અલઈકુમ અહલુલ દયાર મિનલ મુ'મિનીન વલ મુસ્લિમીન. વઈન્ન ઈન્ શા અલ્લાહુ બિકુમ લા હિકૂન, નસ્-અલુલ્લાહ

લના વ-લકુમુલ આફિયહ્, વ-યરહમુલ્લાહુલ મુસ્તકદિમીન મિન્ન વલ મુસ્તઅ્ખિરીન.''

''અય ઈસ દયાર કે મોમિનો ઔર મુસલમાનોં, તુમ પર સલામતી હો, ઔર હમ ભી ઈન્ શા અલ્લાહ તુમ સે મિલનેવાલે હૈં, હમ અલ્લાહ ત્આલા સે અપને લિયે ઔર તુમ્હારે લિયે આફિયત ચાહતે હૈં, ઔર અલ્લાહ ત્આલા રહમત કા મુઆમલા કરે, જો હમ મેં સે આગે જા ચુકે હૈં ઔર જો બાદ મેં આનેવાલે હૈં ઉન સબ પર.''

ઔરતોં કે લિયે કબ્રસ્તાન જાના મનઅ હૈ, ઈસ લિયે કિ નબી કરીમ ﷺ ને કબ્રોં પર જાનેવાલી ઔરતોં પર લા'નત ફરમાઈ હૈ, ઔર ઈસ લિયે ભી કિ ઉનકે વહાં જાને મેં ફિત્ને કા અંદેશા હૈ, ઔર ઉનકે અંદર સબ્ર ભી કમ હોતા હૈ. ઈસ તરહ ઔરતોં કો જનાઝે કે પીછે કબ્રસ્તાન જાના ભી મનઅ હૈ, ઈસ લિયે કિ રસૂલુલ્લાહ ﷺ ને ઔરતોં કો ઈસસે ભી મનઅ ફરમાયા હૈ; અલબત્તા મૈયત પર મસ્જિદ યા ઈદગાહ મેં નમાઝે જનાઝા પઢના મર્દોં ઔર ઔરતોં દોનોં કે લિયે જાઈઝ હૈ.

વ સલ્લલ્લાહુ વ સલ્લમ અલા નબિય્યિના મુહમ્મદ
વ આલિહિ વ સહબહ.

—★—

નિવેદન

અલ-હમ્દુલિલ્લાહ, ઈસ્લામિક ઈન્ફર્મેશન સેન્ટર-ભૂજની સ્થાપના ૨૦૧૨ ના વર્ષમાં થઈ હતી. તેનો હેતુ અલ્લાહના દીનથી અજાણ લોકો સુધી ઈસ્લામનો સંદેશ પહોંચાડવાનો અને મુસ્લિમ સમાજમાં જાગૃતિ આણવાનો છે. આ હેતુસર સેન્ટર વિવિધ પ્રવૃત્તિઓ કરી રહ્યું છે. સંસ્થા દીનની દા'વત માટે જે કંઈ કરી રહી છે તેની માહિતી આપ-સૌ સુધી પુસ્તકોના માધ્યમથી પહોંચતી રહી છે. આપ-સૌએ સંસ્થાના કાર્યોમાં હંમેશા સક્રિય સહયોગ આપતા રહ્યા છો.

આપ જાણો છો કે દીનના તમામ વિભાગોમાં કામ કરવા માટે વિશેષ આયોજન અને નાણાકીય ભંડોળની જરૂર રહે છે. આ સંદર્ભમાં આપને તન-મન અને ધનથી સંસ્થાને સહકાર આપવાની નમ્ર અપીલ કરીએ છીએ.

— શાએકર્દા —

ISLAMIC INFORMATION CENTRE

Near Noorani Hotel, Danda Bazar, BHUJ (Kutchh)

નૂરાની હોટલ કે પાસ, ડાંડા બજાર, ભૂજ (કચ્છ)

Mobile :(+91) 8401786172